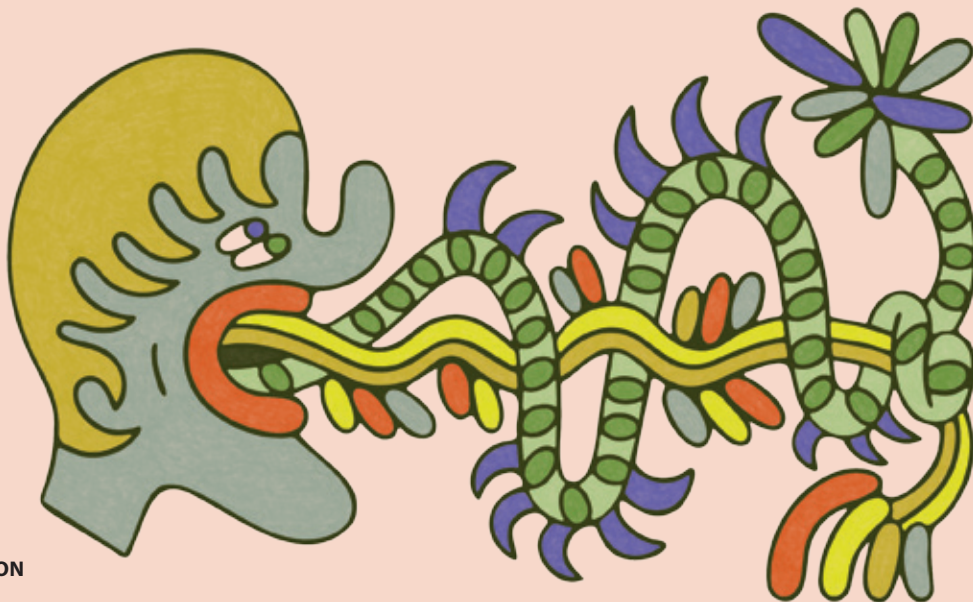


Elebitasunaren tranpa



ANE ABLANEDO LARRION
IRAKASLEA



DOM CAMPISTRON

Auzitan jar ez daitekeen baieztapen orokor eta eztabaida ezinaren gisan saldu digute hizkuntzak jakitea printzipioz ona dela, baina baditu bere "ñabardurak", edo esanahi ezkutuagokoak. Hemengo ustezko *elebitasun* kontzeptuaren azpian dagoen baina kamuflatzen den errealitateagatik, hain zuzen ere. Bai, oso tranpatia eta arriskutsua da elebitasunaren kontzeptua, ea ongi azaltzen dudana.

Hasteko, euskaldun guztiak gara elebidunak, denok dakigu-eta espainola edota frantsesa -baita halabeharrez jakin ere-, baina elebakarrak dira espainolez ala frantsesez baino ez dakitenak. Elebitasuna hain gauza ona baldin bada, zergatik ez dute ikasten? Euskaldunontzat bakarrik al da ona?

Ez, kontua da ez dela elebitasuna, hizkuntza inposizioa eta euskaldunon asimilazioa baizik. Baina elebitasun onaren diskurtsoa irentsarazi digute, "hizkuntzak jakitea beti ongi dagoela" sinetsita, ez diezaiozun inposizioari aurre egin (ahal izan), espainola eta frantsesa "ez direlako kaltegarriak". Eta guk, kolonizatu gaixook, geure egin dugu diskurtso hori, harrigarriki. Hemengo *elebitasuna* ez da ez ona, ez laudagarria, ez defendagarria, ezta aldarrikatzeko modukoa ere.

Izan ere, mendez mende pairatzen dugun espainiar eta frantses okupazioaren sintoma baino ez da, eta tamainako drama batetik ezin baita ondorio onik etorri.

Maila sozialean errazagoa da tranpa hori ikustea, eremu administratiboan-eta hizkuntza arrotz horiek duten nagusitasuna erabatekoa baita. Hor, beraz, errazago antzematen dugu inposizioa, eta benetan dagoena diglosia dela ikustera ere iristen gara. Baina, zer gertatzen da gure elebitasunarekin? Euskaraz egin ahal izatea aldarrikatzen dugu, bai, baina erdaraz ere moldatu ahal izateak -elebidunak garelako, hain zuzen ere- kamuflatu egiten du "inposizioaren" gordinkeria, azalekoagoa bilakatzen duelako egoera, eta beraz, eramangarriagoa.

Lapurdin bizi izan nintzen garaian ohartu nintzen horretaz, gaizki pasatu nuelako hasieran, frantsesez (ongi) oraindik ez nekienean. Banekien neure Herrian nengoela, bertako hizkuntza euskara zela eta ongi hitz egiten nuela lurralde horretako hizkuntza, baina ezin nuen saihesti gaizki sentitzea, errailetan bizi nuelako gutxiagotasuna, ezina, konplexua.

Nik -ikasia, ideologikoki babestua, euskal gatazkaz kontzientea- hori sentitu baldin banuen, zer ez ote zuten gure

aitzineko arbasoek pairatu behar izan. Frantsesa ikasi nahi nuen, baina ez beste hizkuntza bat jakiteagatik, baizik eta beren pareko bilakatzeko ere. Ulertzen, ezta?

Kolonizazio eta *asimilazio* bezalako kontzeptuek azpian duten benetako esanahia ezagutu dut, neure larruan, kontzeptu huts izatetik areago, errealitate gordin, suntsitzaila eta bortitzaren adierazle direla ohartu nintzen. Zergatik ez zitzaidan ordura arte gertatu? Bada, txikitatik naizelako euskara-espainol elebiduna, eta hizkuntza ezagutzeak inposizio sentsazioa lausotu eta arindu egiten duelako, ia modu intelektual gisa besterik ez sentitzera, gorputzari lotutako bizipenik gabe.

Kolonizazioak dena kutsatzen baitu, gure ideologia ere gutxiagotasun konplexuak jota dago, hizkuntza-aniztasunaren alde gaudela esatera ere iritsita, inposizioaren eufemismoa dela "ahaztuta", edo Euskal Herriak pairatzen duen asimilazio nazional eta kulturalaren beste estadio bat ez balitz bezala. Elebitasuna, hemen, gu frantsestea eta espainoltzea beste helbururik ez duen estrategia baten iruzurra da, asimilazioaren ondorio ez ezik, asimilazioaren eragile ere badena. ●